

BARTUSZ - DOBOSI LÁSZLÓ

Az emlékezés érzéke

„Mert Krisztus jó illata vagyunk mi az Istennek.”

(2 Kor 2,15)

„...önmagát adta értünk »áldozati ajándéku, az Istennek kedves illatként.«”

(Ef 5,2b)

Miklós elmerengve lökte be a helyiség rozogán csilingelő ajtaját, s miután átverekedte magát a csikokra hasított, frottírszerű függönyön, az aránytalanul magas söntésnél rendelt egy vodkát, egy kávét, szódavizet és két lilahagymás, pirospaprikás zsíroskenyeret. A homályos teremben két-három alak lézengett, fásultan töltötték magukba a feleseket, vizenyős tekintettel bámulták a falra szerelt televízió villódzó képernyőjét és tudomást sem vettek az új vendég megjelenéséről. Miklósnak pontosan erre volt szüksége. Erre az ismeretlenségre, erre az elvárások nélküli magányra, belvárosi remeteségre: első expedícióra.

Olyan esetekben zarándokolt ide, amikor lehetőleg mindenféle ingertől, barátoktól, ismerősöktől, megoldásra váró hétköznapi problémáktól, de még saját magától is el akart távolodni. Azt a fokozott magányt kereste, amelyben képes lehet kívülről rátekinteni a betűkre, hogy még a tudatalattijában rejtőzködő szándékok se tudják megérinteni egymást. Kikapcsolni minden érzést, s pláne az elhasznált, különféle hangulatokhoz kötött, s megszokásból egymás mellé fűzött szavak híg rutinját. Új megközelítés, steril gondolatok kelletek. Szellemi meztelenség. S Miklós pontosan tudta, hogy csak az tud átköltözni a műbe, aki képes kiszakadni megszokott környezetéből, s így megfedkezni önmagáról, saját gondolatairól, saját szavairól.

Azt vallotta, hogy szigorú szóbojt kell ahhoz, hogy az ember újra értelmezni tudja a megszólalás sokszínűségében rejlő lehetőségeket. Ezért igyekezett kivonni magát a szavak farsangjából. Lassítani akarta a mondatokat. Leválasztani a megszokott gondolati elemekről, a verbalításban elhasznált eszmei hátterekről, tempóról. Le akarta vetköztetni a szavakat.

Hosszú évek óta hordozta már magában nagy tervét, egy úgynevezett „enciklopédia etimologica” megalkotását, amelyben a szavak archéjét, ősrétegét, létrejöttük elsődleges értelmét szerette volna felfedni. Azokat a természettől létező tartalmakat, amelyek a dolgok valódi *etimoszát*, lényegét fejezik ki. Nem pusztán egy újabb szótár megalkotásában gondolkozott tehát, hanem nyelvi metanoiában: a szavak „megtérésében”. Abban, hogy vissza lehet és kell fordítani a nyelvet az eredeti, póre jelentéstartományához.

Azt is tudta, hogy a nyelv szerkezetének, észjárásának megértéséhez alapvető mentális változásra van szükség, korrekcióra, az emberi gondolkodásmód fókuszának és attitűdjének átfordítására. Azaz nem a szavak, pláne nem a mondatok szintjén kell keresgélni, hanem a szavak atomjai, azaz a gyökök, sőt a hangok között.

Miklós ugyanis meg volt győződve róla, hogy már ezek is értelemmel bírnak, sőt ezekből tudunk igazán következtetni az eredeti mondanóra. Így például a magas magánhangzók bizonyos értelemben a gyorsaság, frissesség, vidámság képzetét keltik bennünk, míg a mélyek inkább a lomhaságot, lassúságot, bűt és szomorúságot erősítik.

Azt is állította, hogy a nyelveknek a hangsúlyozása is értelemképző. Így a magyar például deduktív nyelv, mert a hangsúly mindig a szavak elején, a „gyökön” van, ezt tartjuk fontosnak,

ott van a szó értelme, így az egészből következtetünk a részekre. Az alapjelentést hordozó gyökhöz ragasztjuk hozzá az értelemmódosító képzőket, jeleket, ragokat.

Egy nyelv kialakulása minden esetben az adott közösség ügye, ezért mindenki érti a formák mögött rejlő tartalmakat, amik teljesen logikusan következnek egymásból. Értelme van minden hangnak, akár egy liturgikus szertartásban a mozdulatoknak. Egy idő után azonban, amikor az alkotók már nem élnek, csak a formák maradnak meg, amiket az emberek rutinszerűen ismételtetnek anélkül, hogy tudnák mi is volt a létrehozók eredeti szándéka. Ezért kiemelkedően fontos, hogy visszavezessük kiüresedett fogalmiságban vergődő, szubjektívizálódott szavainkat az eredeti, önmaguk képiségeiben sokkal kifejezőbb, objektív értelműkhöz.

Ezzel bíbelődött évek óta. Már-már monomániává nőtt benne az elhatározás. Életének arányai eltorzultak: a szokásosnál is többször kereste a magányt, kerülte az embereket, elhanyagolta a munkáját. Helyette inkább bújta a tudományos műveket, s végtelen mennyiségű jegyzetfüzetet firkált tele felfedezéseivel. Döntötte magába a kávé és számolatlanul szívta a cigarettát. Csapzott volt, elhanyagolt, borostás... amolyan szent örült, aki talán nem is tudott róla, de igazából saját gyökeit, gyökereit is kereste. Az Andrea előtti önnön magához való visszatérésén dolgozott.

A kocsmá az áporodott izzadságszag, a falakba ivódott évtizedes dohánybűz és a felmosáshoz használt hipó szagának orrfacsaró keverékét árasztotta. Ez normális esetben is zavarta volna, ingerszegény környezetnek meg végképp nem volt nevezhető. Ezért szerzeményével a hátsó, a kispiacra nyíló udvarra menekült, ahol néhány asztal és szék állt koncepciótlanul a vérszilvafák rejtekében. A vörös, néhol rozsdás, sárgás fakoronák színesre szűrték a kis térre vetülő fényt. A falusi parasztházak verandáinak színes üveglakain át beáramló sugarak festik ilyenre a köveket.

A kocsmá saroképület volt, ha behúzódott a fal melletti asztalhoz, szinte teljes takarásban volt minden oldalról, ő viszont pont ráláthatott az éledező piaci forgatagra. Itt ráadásul dohányozni is lehetett, szóval kiváló táborozási helynek tűnt ahhoz, hogy zavartalanul rádőlhessen a fehér papírra.

Kényelmesen, hátát a falnak vetve helyezkedett el a „Koccintó” feliratú cégtábla alatt, s miközben a vodkát egy gyors mozdulattal magáévá tette, azon morfondírozott, hogy vajon van-e ember a városban, aki így hívja a „Gyilkost”, mert, hogy a köznyelvben ezen a néven futott az intézmény. Évtizedekkel ezelőtt, a kocsmá megnyitásának napján ugyanis, egy idő és bizonyos mennyiségű alkohol elfogyasztása után, olyan „felhőtlené” vált a vendégek hangulata, hogy valakit megkéseltek, amibe az illető később belehalt. A köznyelv azonnal átkelesztelte a helyet e kevésbé vendégcsalogató névre, ami ugyan sohasem vált hivatalossá, mégsem hallotta még soha másként emlegetni.

Ott ült hát a Koccintó becsületes névre hallgató Gyilkos kocsmá kerti asztalánál, s gondolatait az egyik hatalmas zsíroskenyérrel igyekezett más irányba terelni, sőt egyenesen kikapcsolni. Lassan, komótosan rágott. Hagyta, hogy az ízek egybedolgozódjának a szájában, s hogy a lilahagyma szúrós ereje a szájüregből az orrba, onnan pedig szinte az agyába szivárogojon. Ez volt az ő saját találmányú, kézi purgatóriuma. A kenyér és a zsír csak arra kellett, hogy felszívják az alkoholt, a pirospaprika és a lilahagyma felparázsló kettőse viszont tökéletes nagytakarítást végeztek a fejében.

Időközben az enyhe nyári reggelen megelevenedett a szemközti kispiac. A kofák ricsajozva nyitogatták bódéikat, egymással nyelveltek. Igyekeztek túlharsogni a sorok közé lassan, vij-

jogya befaroló furgont, amellyel a friss halat hozták a Balatonról. A reggel harmatossága fel-erősítette a zöldségek fűszeres és a nagy víz partközeli nádasainak jellegzetes algás illatát. A hatalmas, műanyag tartályokból egy nagydarab, lilakezű fickó unottan dobálta át a síkos, acéltestű állatokat a pultja melletti tárolóba. Az esemény rendre odavonzott egy csapat dan-kasirályt is a tóról, akik némi potya eleségben reménykedve, bánatos vijjogással keringtek a piac fölött. A bátrabbak széttárt szárnyakkal tipegtek az emberek lábai között, időnként fel-felrebbenve arrébb evickéltek, hogy el ne tapossák őket.

Miklós lenyűgözve nézte a bátorságukat. Gyermekkorának nagy telein, az éhező állatok berepültek egészen a város lakótelepeire is, ahol néhányan az ablakból kihajított kenyérdarabkákkal csalogatták őket a közelükbe. Akkor is megbámulta ezeket a légi artistákat, ahogy a levegőben bámulatos könnyedséggel elkapták az odavetett ételt, egyre közelebb és közelebb merészkedve az ablakokhoz, sőt olykor leszállva a párkányokra is. Ahhoz a sikoltozáshoz foghatót, amit ilyenkor, a panelházak közé szorult ételosztás nagy izgalmban csaptak, leginkább a horrorfilmek éjszakai jeleneteiben lehetett hallani. Hátborzongató volt. Most azonban lényegesen visszafogottabbak voltak. Nem létkérdés volt a falat, inkább csak amolyan ínycenkedés.

Szeme a pékségek asztalai felé terelődött, ahol a műanyag vitrinek üvegein ott párállott a nemrég kisütött cipók, bürkiflik gőzölgő melege. Még ilyen távolságból is hallani vélte, ahogy a fehér kötényes eladó, hatalmas késsel szeleteli a sváb kenyeret, s a kicsit túlpirult sercli recseg a kés pengéje alatt.

Imádtá ezt a hangot, ahogy magát a serclit is. Az az egy falatnyi, ropogós kenyérvég szimbolikus jelentőséggel bírt az életében. Korán elhunyt édesanyja jutott róla az eszébe. Vele ugyanis egész komoly csatákat kellett vívnia a birtoklásáért. Volt, hogy már a csemegéből hazafelé letépte akár a kenyér mindkét végét is, és útközben elmajszolta, csak hogy az övé lehessen. Ilyenkor nagy ribillió tört ki otthon, de visszacsinálni már nem lehetett a dolgot. A furmányos győztesnek járó fölénnyel még a ledorongolást is vállalta.

Ha valahogy mégis édesanyjává lett a falat, befeküdt vele a nappali kanapéjára a tévé elé és hosszú percekig nyammogott rajta. Mintha direkt ingerelni akarta volna őt. Játék volt ez közöttük. Éveken át zajló, édelgő játék, amely most annyira hiányzott neki.

A legjobb mégis az volt, amikor közösen, csak úgy, ott a konyhaasztalon tépték le a kenyér két végét, megkenték tejföllel, meghintették kis sóval és némán majszolták a langyos, tésztaillatú fegyverszünetben. Régóta nem volt már kivel küzdenie a sercliért. Már csak az emlék melengette meg olykor a szívét, s ilyenkor szeme sarkában mosolyra húzódtak a kis szarkalábak, amit Andrea egykoron úgy szeretett.

A Laci-konyhák is megnyitottak már, s a vásári zajba belevegyült a süllő kolbászok és hurkák alatt egyenletesen sercegő olaj hangja. Eszébe jutottak azok az úgynevezett „kolbászozós reggelik” a szerkesztő kollégákkal, amikor éveken át itt kezdték a napot, mielőtt bementek a szerkesztőségbe. A kis papírtányérokon egyensúlyozó saftos kolbászok, a mustár tömény sárgája és az emberes vastagságú kenyérszeletek – a „parasztreggeli”, ahogy nevezték –, megadták a nap tempóját.

Odébb színes köténykés virágáros nénikék ücsörögtek sámlijaikon, s metszőollóikkal némán vagdosták az ölükbe gyűjtött virágok szárait, leveleit. Az égen magát egyre feljebb tornászó Nap sugaraiban úgy szikráztak a pultra kihelyezett virágok, mint egzotikus madarak tollai az esőerdőkben.

Alig bírta türtőztetni magát, hogy ne pattanjon fel most azonnal és vesse bele magát az önfeledt piaci bókászásba, amit annyira szeretett. Többnyire minden elhatározás és szán-

dék nélkül, csak úgy bogarászni a vackok között, figyelgetni az embereket, ahogy válogatnak, lökdösődnek, élnek. Volt az életnek ebben a nyüzsgésében valami végtelen nyugalmat árasztó monotonitás, amire úgy vágyott.

Ha külföldön eljutott egy idegen, eddig ismeretlen városba, első útja mindig a helyi piacra vezetett. Az emberek viselkedéséből, a termékek sokféleségéből, a piacokon kavargó illatokból tudta leginkább felmérni az adott nép lelkivilágát.

A második zsíroskenyér felénél járt, amikor a kispiac felől, a nyüzsgő emberáradatból kivált egy puhaléptű, kecses női alak, a fején arabos kendővel és egyenesen felé tartott. Ahogy közeledett, Miklós érezte, hogy kezd zavarba jönni, maga sem értette, hogy miért. Gyorsan lenyelte az utolsó falatokat, az egészet leöblítette egy nagy korty szódával, majd egy köteg szalvétával alaposan megtörölgette zsíros száját és várt. Zavarában cigarettára gyújtott, s közömbös arccal kezdte kortyolgatni a kávéját. Fontoskodva belelapozott jegyzetfüzetébe és úgy tett, mintha rögtön be is jegyzett volna valamit az egyik oldalra.

A nő ekkor már egészen közel ért hozzá. Nem lehetett több huszonöt évesnél. Megállt az asztala előtt és tökéletes magyarsággal megkérdezte, hogy leülhet-e a Miklós melletti asztalhoz. Mandulavágású, sötét szemében a tűnődés hamuja parázslott. Kicsit kihívó, kicsit szomorkás. Miklós még nem tudta eldönteni, hogy melyik, de mindkettőbe azonnal beleszeretett. Zavartan bólogatva tessékelte a lányt. Esetlenül felugrott, hogy kihúzza neki a széket és időtlenül heherészett. A lány megköszönte és bátorítóan mosolygott.

Miklós visszaült a helyére és látszólag újra belemerült jegyzeteibe, de ekkor már biztosan tudta, hogy ma nem fog írni semmit. A szavak várhatnak.

Titkon a lányt figyelgette. Andrea óta ő volt az első, aki felkeltette az érdeklődését, pedig a szakításuk jó néhány évvel ezt megelőzően történt. Ebben a lányban azonban volt valami egzotikusan csábító, valami egészen más, mint amihez szokva volt. Nem tudta pontosan meghatározni, hogy mi, de érezte, hogy új, eddig fel sem merült szempontok nyílnak meg előtte.

A lány bőrének kreolsága, a haját letakaró zöldes fátyol, amely alól sötétbarna haja elől kivillant, csak tovább növelte Miklósban a kíváncsiságot. Modern arab lánynak tűnt, mert a kendőt egy napszemüveggel fogta oda a fejéhez, szája finoman ki volt húzva, s ruházata ugyan visszafogott szolidaságról, mégis európai divatról árulkodott. Fekete nadrág és fekete kardigán volt rajta. Karcsú nyakának egy kis szelete kivillant a lazán átkötött kendő alól, kezei puhán pihentek hanyagul keresztbevetett combján.

Ugyanazon a szelíd hangon rendelt az őt alaposan megbámuló pincértől egy kávé, amelylyel az előbb Miklóshoz szólt, majd a Kelet kontemplatív nyugalomával rezzenéstelenül nézte a piacon zajló eseményeket. Nem olvasott, nem intézett ügyeket és Miklósnak úgy tűnt, hogy nem is vár senkit. Csak ült ott merengve a férfigényekre szabott lepukkant kocsmákoszlott asztalánál, és sehogy sem illett ide. Volt a lényében valami túlvilági derengés.

Miklós úgy érezte, mintha viharba került volna: néhány másodpercre minden elnémult és megállt körülötte. Alig bírta visszafogni magát, hogy ne bámulja túl tolakodóan. Nem tudott betelni vele, s még a gondolatától is rettegett, hogy a hamarosan visszatérő pincér kizökkenti ebből az állapotból. Legszívesebben lefotózta volna ezt a pillanatot, hogy megállítsa.

– Így is van. Pontosán ezt kell tennie – gondolta és már próbálta is valahogy feltűnés nélkül, a jegyzetfüzetébe rejtve úgy fordítani a telefonját, hogy minél jobb képet készíthessen a lányról. Nem volt egyszerű a művelet, mert feljebb kellett volna emelnie a gépet, hogy a fényviszonyok megfelelőek legyenek, de akkor lebukik. Jó sokáig vacakolt, mire sikerült.

A lány így is észrevette. Nem szólt semmit, csak feléje fordította a fejét és mosolygott. A bizalom jóhiszeműsége volt a szemében.

Egy hirtelen feltámadó kisebb szélroham meglebbentette a kendőjét és a frissen mosott női haj és egy egészen egyedi, orientális illatkombinációjú, Miklós számára megállapíthatatlan eredetű növényekből készült parfüm illatának keverékét csavarta bele az orrába.

Arra sem volt érkezése, hogy elpiruljon a lebukása miatt, igazából már nem is akarta rejtegetni ámulatát. Meredten nézte a lányt, aki továbbra is biztatóan mosolygott. Miklós úgy érezte, mondania kell valamit.

– Ne haragudjon, de mi ez a különleges illat, amit használ?

Magázta a lányt. Valahogy fel sem merült benne a tegeződés, mint lehetőség.

– Még sohasem éreztem ehhez hasonlót.

A lány Miklós felé fordult és olyan közvetlenséggel kezdett beszélni, mintha évek óta ismerték volna egymást.

– Tudja, én szír származású vagyok, s édesapámtól kaptam ezt a parfümöt. Állítólag több száz éves recept alapján készítik valahol a szír sivatag határvidékén. Úgy tudom, hogy ibolya-levelet, szegfűszeget, ámbrát, szantálfát és cédrust rejt magában.

– Nagyon érdekes tömény, kicsit füstös hatása van – mondta Miklós. – Egész más, mint az európai virágos, gyümölcsös illatok.

– Igen, tudom. Pont ezért szeretem. Az őseimre, a gyermekkoromban kényszerből elhagyott hazámra emlékeztet. Misztikum, szakralitás van benne, nem gondolja?

– Lehetséges – makogta Miklós. – Nemrég valahol azt olvastam, hogy a parfüm kifejezés a latin *perfumare*, azaz a füstölögni, átfüstölni igéből származik és vallási, temetkezési szertartásokon az áldozatbemutatáskor használt anyagok elégetésével van összefüggésben. Ez lehet a magyarázata.

– Ez nagyon érdekes – mondta a lány és az eddigi melankólia helyett érdeklődés csillant a szemében. – Nem is tudtam.

– Igen, tudja erős, kábító illatra volt szükségük, hogy elnyomják az áldozatokból áradó nehéz szagokat, ezért olyan anyagokat kezdtek használni, mint például a szomáliai balsamfából előállított szirup, vagyis a mirha, vagy mint a Boswelli-fák kérgéből kinyert mézgyanta, amit mi tömjénként ismerünk.

Miklós egészen belemelegedett a tudományos fejtegetésbe, s a kezdeti feszültsége is felengedett. Szerepben volt. Érezte, hogy most a lány csüng az ő szavain, s ezt az állapotot nem akarta elengedni. Hosszú percekig magyarázta a különféle ókori áldozati szertartásokon használt balzsamozási szokásokat, s hogy a korabeli ember – talán nem is tudta – de az illatokat, mint az általa tisztelt istenség metaforáját igyekezett megjeleníteni a füstben. Mert, ahogy az illatok eloszlanak, eltűnnek a levegőben, vagyis elillannak, ugyanúgy az istenségek is megfoghatatlanok az ember számára. A zsidóság esetében még a megnevezése, az Isten nevének kimondása sem engedélyezett. A név adása ugyanis birtokviszonyt jelent és az ember nem birtokolhatja az Istent.

A lány elmélyülten hallgatta. Teljesen feléje fordult és láthatólag elgondolkodva mondta:

– Jézusról mondja a Szentírás, hogy „...*önmagát adta értünk* >> *áldozati ajándékul, az Istennek kedves illatként.* <<” Nagyon szép hasonlat, nem gondolja?

Egy pillanatra elhallgatott, mintha választ várna, de Miklós csak hallatott valami „igen-igen”-re hasonlító makogást, s a lány folytatta.

– Észrevette már, hogy miközben vannak szavaink a színekre, a hangokra, azokra még úgynevezett hangutánzó szavak is – nézze például a kocsma nevét –, vagy a tapintás érzéseire,

a formákra, szinte mindenre, de az illatokra nincsenek? Egyetlen egy sem! Egyszerűen nem tudjuk meghatározni, hogy milyenek az illatok... talán pont azért, mert magát az Istent sem tudjuk körülírni, kimondani, csak érezzük és kész.

Miklós tátott szájjal hallgatta. Egy pillanatra elgondolkozott ugyan, hogy miként lehet hangutánzó kifejezés a „gyilkos” szó, de aztán rájött, hogy a lány nyilván a „kocint” kifejezésre utalt. Honnan is tudhatná a másik nevet?!

– Tényleg – mondta – ez még sohasem jutott az eszembe, de igaza lehet.

– Az illatok esetében mindig csak hasonlatokkal élünk, kölcsönözzük a jelzőket más érzékszervekre vonatkozó tapasztalásokból. Édeskés, fűszeres, púderes, mézes, vaníliás... ezek mind-mind a többi érzékszerv kapcsán használatos jelzők. Vagy, ahogy a Szentírás egy másik helyen mondja: „*Mert Krisztus jó illata vagyunk mi az Istennek.*” Nem tudom, hogy létezik-e ennél felemelőbb definíciója az embernek? Krisztus-illatúaknak nevez minket!

A lány lehunyta a szemét, mintha próbálná felidézni a különféle illatokat, hátha így meg tudja nevezni őket. Így még szebb volt.

– Nem lehet, hogy csak a magyar nyelv ilyen szegény ezen a téren? – kérdezte Miklós, de a lány ingatta a fejét.

– Én is gondoltam erre, de a többi nyelv esetében is ugyanez a helyzet. Érdekes, nem?

Ivott egy kortyot a kávéjából, majd folytatta.

– Nemrégiben a nővéremnek kisbabája született. Amikor hazahozták a kórházból, talán a sok idegen hatás miatt, nagyon sírt. Egészen addig, amíg nővérem a karjába nem vette és magához nem ölelte. Akkor azon gondolkodtam, hogy vajon mitől nyugodhatott meg.

– Az anyja jelenléte minden babára ilyen hatással van – okoskodott Miklós, holott sohasem volt gyereke.

– Igen, de konkrétan mi? A szemeit ilyenkor még alig nyitogatja ki, tehát nem az anya látványa. A keze még össze-vissza kalimpál, így bizonyosan nem az érintés. A hangok még azonosíthatatlanok a számára, hiszen eddig szűrten, belülről hallotta őket... az édesanyja illata viszont az első perctől ismerős neki. Ez lehet az, ami a biztonságot jelenti.

Egy töredékmásodpercre elhallgatott, majd amolyan kinyilatkoztatásszerűen folytatta.

– A csecsemő az édesanyja illatán keresztül kapcsolódik a világhoz. Állítólag az anyatej és a magzatvíz illata megegyezik, így ez a folytonosság mintha egy láthatatlan szállal kötné össze a születés előtti és utáni életét.

Itt megint megállt egy pillanatra, cigarettára gyújtott. Miklós ügyetlenkedve tüzet adott neki.

– Ezért is mondhatjuk talán, hogy a szaglás az összes érzékszervünk közül a legősibb. Valahogy ebben az érzékelésben válik minden egyé: íz, tapintás, hangok és az illatok. Visszahozhatatlan egységet idéz, a gyermeki teljességet, paradicsomi állapotot.

A lány meggyszínű ajka, mintha meg lett volna rajzolva, olyan szabályos volt. Színe alliterált a falevelek bordójával. S ahogy lelkesülten beszélt, időnként – a gondolat ritmusához igazodva –, résnyire nyitva hagyta száját, s ilyenkor egy pillanatra elővillant fűрге, rózsaszín nyelve, hogy aztán onnan újra nekilendülve folytassa.

– A Bibliában, a teremtéstörténet egy fontos pillanatában, az Atya mindent átad az embernek azzal, hogy nevezze el őket, és ezáltal egyben vegye is birtokba. De ami ennyire értékes, azt nem koptatjuk szavakkal, hanem némasággal óvjuk. Pont maga mondta az előbb, hogy úgy birtokoljuk, hogy nem érintjük, szavakkal sem illetjük, mint a zsidóság a Teremtőt.

Miklós bólintott.

– Ilyen megnevezhetetlenek maguk az illatok is, hiszen világokat kapcsolnak össze: a születés előtti és utáni... s ki tudja, talán a halál utáni is. Ezért ez az érzék talán nem is a szaglás, hanem az emlékezés érzéke. Valahol megérezzük egy illatot és eszünkbe jutnak gyermekkori, vagy akár azelőtti emlékeink. S talán megérezzük valamit a túlvilágból is!

A lány ekkor elhallgatott és pár percig még merengve szívta a cigarettáját, majd felállt, mosolyogva elköszönt, s amilyen váratlanul az imént előbukkant, ugyanolyan váratlanul vegyült bele a piaci emberáradatba. Csak az illata maradt ott a kávéházi teraszon, de lehet, hogy csak Miklós orrában, aki nem szólt egy szót sem, csak ült ott némán, s fejében számoztalanul toltak előtérbe az emlékek.

Hosszú percek telhettek el, mire ocsúdni kezdett a kábulatból, s csak ekkor realizálta, hogy a lány eltűnt, s ő se a nevét, se az elérhetőségét nem tudja. Felugrott a helyéről és szemével kétségbeesetten kereste a piaci forgatagban, de hiába. A lánynak nyoma sem volt.

Miklós ekkor az éppen ott sürgölődő pincérhez fordult, hogy érdeklődjön felőle, de az nagyon furán nézett rá.

– Egy arab nő? Itt? – kérdezte és felhúzott szemöldökkel vizslatta Miklós zavart arcát.

– Igen, igen, tudja! Itt ült mellettem... hát hiszen maga hozta ki neki a kávé!

A pincér a fejét ingatva jelezte, hogy nem tudja, miről beszél.

– Nem volt itt senki – mondta és furcsálkodva magára hagyta a döbönt férfit.

– De hát a lány... a zöld kendővel... – erőlködött Miklós, de látva a pincér rosszálló tekintetét, aki talán részegnek gondolta őt, kételyek között elhallgatott.

Értetlenül zökkent vissza a székébe, agya lázasan kereste a megoldást. Az egész olyan hihetetlennek tűnt. Ott árválkodott mellette az asztal a kihúzott székekkel, szinte még látni vélte a párnán a lány körvonalait, s mégis, mintha az egészet csak álmodta volna.

– A fotó! – jutott az eszébe hirtelen. – Hiszen lefényképezte!

Lázasan keresni kezdte a telefonjában, de csak az üres asztal és szék képe nyílt meg a képernyőn. A lány nem volt rajta.

Most tényleg kétségbeesett. Nem értette a helyzetet, mert egészen bizonyos volt a létezésében, hiszen az illatát még most is érezte! Azt a megmagyarázhatatlan, körülírhatatlan, egyik nyelven sem megfogalmazható illatot, amelyről beszéltek. Azt a világokat és embereket egymással összekapcsoló Krisztus-illatot, amelyről most már mindig ez a különleges lány fog az eszébe jutni.

A szeme a szomszéd asztali hamutartóra tévedt, ahol egy keskeny szálú, női cigaretta csonkjából, mint valami áldozati oltárról, néma szertartással kanyargott az ég felé egy vékony füstcsík. Mintha...

